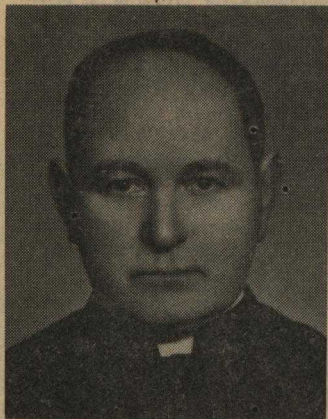

PRELĀTAM JULIANAM ZAČESTAM 80

Līvānu dekāns, prelāts J. Začests ir dzimis 1914. gada 2. janvārī Ludzas draudzē, Lauču sādžā, kas atrodas pie pašas Sarkaņu draudzes robežas, Zvirgzdīnes pagastā. Tuvumā ir Cirmas ezers, kuru no prelāta dzimtajām mājām var labi pārredzēt.

Pr. Juliana Začesta māte Ieva un tēvs Francis ģimenē audzinājuši sešus bērnus. Viņam ir bijuši trīs brāļi un divas māsas, visi čakli strādnieki. Tomēr lielākā rūpju nasta gulās uz mātes. Dažreiz viņa darbā bija tā nogājusies, ka, pie vakariņu galda ēdot, aizmiga.

Julians ģimenē bija vecākais dēls. Savu pirmo izglītību viņš ieguva Lauču 4-klasīgajā pamatskolā, bet 1926. g. iestājās Runtortas 6-klasīgajā pamatskolā. Pēc tās beigšanas no 1929.—1933. gadam mācījās Ludzas Valsts ģimnāzijā. Par tās direktoru bija Jānis Turkopulis, par dekānu Antonijs Urbšs.

Pēc ģimnāzijas beigšanas Julians Začests devās uz Rīgu, lai iestātos Rīgas katoļu Teoloģijas augstskolā.

1933. gada rudenī (pēc iestāšanās augstskolā) atpakaļceļā līdz Ludzai J. Začests brauca kopā ar Staņislavu

Ladusānu, kurš arī absolvējis Ludzas ģimnāziju un jau divus gadus studēja Rīgas Garīgajā seminārā. Ladusāns bija pieņēmis lēmumu kļūt par jezuitu, no semināra izņēmis dokumentus, lai dotos uz Poliju noviciātā. Viņu mājupceļš bija kā viens mirklis, jo Ladusāns ar aizrautību stāstīja par sv. Akvīnas Tomu, abi sprieda par filozofiju. Kurš tobrīd varēja paredzēt, ka Juliana Začesta novadnieks Staņislavs Ladusāns kļūs par kristiešu filozofu ar pasaules slavu!

1938. gada 3. aprīlī metropolīts Antonijs Springovičs sv. Jēkaba katedrālē iesvētīja 12 Garīgā semināra klēriķus, starp tiem arī Juliano Začestu.

Primīcijas dievkalpojumu jaunais priesteris noturēja Ludzas vecajā baznīcā 22. maijā. Pēc šīm primīcijas svinībām pagāja dažas nedēļas un 1938. gada 11. jūnijā nodega Ludza, arī vecā koka baznīca.

Kātreiz, iebraucot Ludzā, priesteris Začests dodas uz šīs baznīcas altāra vietu un lūdzas. Vienmēr tajā vietā viņš noliek ziedus, tāpat kā to darija pie Dievmātes statujas, kur savā laikā kā ģimnāzists kopā ar Marijas sodalitijas brāļiem un māsām kopīgi lūdzās.

Šo Dievmātes statuju veidojis mākslinieks Tomašickis, kurš tajā laikā strādāja Ludzas ģimnāzijā par vēstures skolotāju.

Priesteri Juliana Začesta pirmā darba vieta — skolu un cietuma kapelāns Rīgā. Viņš apkalpoja 1. Raiņa vidusskolu, N. Draudziņas ģimnāziju, Tirdzniecības tehnikumu un vienu pamatskolu. Viņš bija kapelāns Centrālcietumā un Terminālcietumā. Kad J. Začests nāca uz semināru un mums, jaunākajiem audzēkņiem, stāstīja par savu darbu, mēs klausījāmies ļoti uzmanīgi un ieinteresēti.

Padomju varas laikā Juliano Začestu no kapelāna amata atbrīvoja. Metropolīts A. Springovičs nosūtīja viņu darbā uz Nautrānu draudzi par vikāru pie pr. I. Dekšņa. Bez tam viņš apkalpoja arī Ruskulovas (Kūkovas) draudzi. Kad par Ruskulovas draudzes prāvestu kļuva kapucīnu tēvs Jēkabs (Jermacāns) no Viļakas, J. Začestu pārcēla par prāvestu uz Augškalni pie Aglonas. Te tika pārdzīvotas Otrā pasaules kara vētras un vācu okupācijas sākumposms. No Jasmuižas ar velosipēdu viņš braukāja apkalpot arī tālo Ciskādu draudzi. Tad viņu pārcēla uz Stojerovu. No Stojerovas sirsniņā atmiņā palikusi koka baznīca ar tās skaistajiem un īpatnēji atveidotajiem Bībeles tēliem uz sienām un altāriem. Īpaši saistīja Kristus tēls kokā «Ecce Homo». Tautā šis tēls tika saukts par «Breiņeigū Jezu». Pārs reizes gadā šinī baznīcā pulcējās ļoti daudz svētcēlnieku.

1943. gadā J. Začestu pārcēla uz Rīgu par vikāru Magdalēnas baznīcā. Kad Rīgu ieņēma padomju armija, pr. Začestu metropolīts A. Springovičs iecēla par kūrijas notāru un Rīgas sv. Jēkaba katedrāles prāvestu.

Kūrijā viņš strādāja līdz 1945. gada 18. novembrim. Tad viņu arestēja un četras pagrabos noturēja 8 mēnešus. Sevišķi grūtas bija trīs diennaktis, kad nedeļa ēst un nelāva gulēt, kad sita, jo gribēja panākt, lai viņš kļūtu par zīpotāju jeb «stukaču». Neko nepanākušī, 1946. g. 15. augustā viņu pārveda uz Centrālcietumu un paziņoja, ka no Maskavas pienācis tiesas spriedums par pr. Začesta notiesāšanu uz 3 gadiem. Priesteris tika izsūtīts uz Komi

republiku meža darbos un strādāja arī par «gruščiku». Pēc kāda laika viņu pārsūtīja uz Maskavu pie Narofominskas ceļa darbos. Pēc lietas vēlēšanās caurskatīšanas tika pārvests uz Krasnajas presņas cietumu. Tur viņš paliek līdz atbrīvošanai.

Pēc izlaišanas no cietuma J. Začestam tikusi iedota ceļa nauda 100 rubļi un maize. Stacijā to viņam nozaga. Kad griezās milicijas iecirknī, pa nakti atļāva palikt koridora telpās, bet rītā iedeva 50 rubļus ceļam un piekodināja tos nodot vilciena pavadonei, lai viņa nopirktu biļeti. Stacijā satika latviešu cilvēkus no Livānietiem, kuri bija atbraukuši tirgoties, tie neveiksmīgo ceļotāju pabaroja. Vilcienā no pārguruma viņš aizmīga ciešā miegā un izkāpa nevis Rēzeknē, bet Cīrsmas stacijā. Caur Sarkaņiem priesteris devās uz tēva mājām, Lauču sādžu. Bija jāiet apmēram 4 km. Nonācis līdz Sarkaņu baznīcai, viņš nakts blāvajā gaismā lūdzās pret baznīcas durvīm uz Brīnumdarītāju Dievmāti.

Mājās viņu satika tēvs, jo māte bija aizbraukusi uz Ludzas staciju, lai pati sagaidītu un pārvestu dēlu, bet viņš bija pabrucis garām...

Tēvs pastāstīja, ka viņi ar māti ieskaitīti «kulakos» un pirms trim dienām konfiscēta visa manta, jo nav varējuši samaksāt uzlikto nodokli. Bija atņemti lopi, mēbeles, produkti. Kaimiņiene atņēsa gabaliņu gaļas un maizi. Ar to viņš pacienāja pārnākušo dēlu.

Prelāta Juliana Začesta senči dzīvoja Nautrānu draudzē, Jaļmuižas pagasta Sološņieku sādžā. Medībās bieži tikušies Zvirgzdīnes un Jaļmuižas muižnieki. Reiz kāda muižnieku dārijuma rezultātā Juliana Začesta vecvec-tēvu Zvirgzdīnes muižnieks iemainījis pret suni. Vēlāk viņam ieradīta mājvieta Lauču sādžā pie Cīrsmas ezera.

Šīs mājas Začestu dzimta kopa un paturēja visos laikos. Pēc Otrā pasaules kara ģimenes piederīgie bija spiesti izklist pasaules plašumos.

Tēvu ieskaitīja «kulakos» un notiesāja uz diviem gadiem Daugavpilī, pēc tam pārvietoja uz Ogrī. Kad dēls priesteris Julians bija Sibīrijā, tad tēvs viņam sūtīja paciņas, bet pēc tam dēls

savukārt tēvam. Pēc atbrīvošanās tēvs Francis dzīvoja pie meitas Mērdzenes pagastā. Viņš nomira 1956. gadā un ir apbedīts Savaju kapos. Māte Ieva dzīvoja pie dēla Juliana, nomira Nautrānos 1963. gadā un ir apglabāta Rēzeknes kapos.

Tēva mājas ir ļoti nopostītas, bet tomēr vēl dzīvas, kā to redzam fotogrāfijā. Kad tēvu un māti izraidīja un izveda no mājām, dievbijīgais Francis Začests esot izsaucies: «Tagad, Dievs, esam tikai zem Tava jumta!»

Dažas dienas atpūties izlaupitājās tēva mājās, pr. Začests devās uz Nautrānietiem pie dekāna Br. Kudika. Pa ceļam vēl apstājās Bērzigalē pie pr. St. Petuško. Nonācis Rogovkā, sazinājās ar metropolītu Rīgā, kurš nozīmēja pr. Začestu darbā uz Nidermuižas draudzi. Aglonas dekāns Fr. Lazdāns aizveda viņu uz Nidermuižu. Priestera Andžejevskas saimniece, ieraudzījusi priesteri vājo un kalsno stāvu, teikusi: «Dekāntē, jūs jau mums klericiņu atvedāt!» Te viņam iedeva kažoku, mētelī un citas nepieciešamākās lietas.

Bez Nidermuižas draudzes dažreiz bija jāapkalpo arī Jasmuižā. 1954. gadā pr. J. Začests tika pārcelts uz Kolu-pa draudzi, bet 1956. gadā uz Ciskādiem. 1957. gadā metropolīts viņu iecel

par Varakļānu draudzes dekānu, bet valdības pilnvarotais ar to nav mierā un pr. J. Začestam nākas parcelties dzīvot no strādāt Rēzeknes dekanātā.

Pirms nāves bīskaps P. Strods par savu vietnieku izvēlas pr. Juliano Začestu. 1960. gadā priesteris ierodas Rīgā, lai uzņemtos visas metropolijas vadību. Metropolijas konsistori izvēl viņu par «vicarius capitularis». Par to tiek paziņots uz Romu un pāvests Jānis XXIII iecel priesteri Juliano Začestu par visas Rīgas metropolijas

apustulisko administratoru.

Ar šādu lēmumu nav apmierināts pilnvarotais Liepa un pieprasa, lai jaunais saimnieks slēdz vairākas katoļu baznīcas Rīgā, Jūrmalā un Latvijas laukos. Apustuliskais administrators J. Začests šo prasību kategoriski noraida. Par to pilnvarotais Liepa ir sašutis un paziņo, ka Maskavas un Latvijas valdība neatzīst J. Začestu par Rīgas metropolijas administratoru. Liek viņam isā laikā izvēlēties sev citu vietnieku un iesniegt atlūgumu valdībai.

Administrators J. Začests dara zināmu valdībai sešu kandidātu sarakstu. No šiem sešiem kandidātiem valdības izvēle krit uz Juliano Vaivodu. Šim lēmumam piekrit arī Rīgas metropolijas konsultori.

1962. gada 15. novembrī J. Začests dodas uz Nautrāniem par dekānu. Tur tiek sagatavoti bērni pirmajai sv. komūnijai, 150 — vienā grupā. Par to satraucas Nautrānu un Ludzas skolotāji. Dekāns J. Začests, zinādams visus valdības rīkojumus, paskaidro, ka nekāds likuma pārkāpums te nav izdarīts.

Tomēr, neskatoties uz to, tiek ierosināta tiesas prāva. Tā notiek Ludzā un dekānam Začestam nosaka sodu — brīvības atņemšana uz diviem gadiem, nosacīti. Dekāna Začesta palīgam P. Guganam tiesas spriedums — pusotra gada kolhoza darbos, Rundānos.

Priesterim Začestam nācās atstāt Nautrānus un pārcelties uz Līvāniem.

Tur arī pašlaik viņš dzīvo un svētīgi strādā jau 30 gadus.

1964. gadā pāvests Pāvils VI ieceļ priesteri Julianu Začestu par prelātu, tā izsakot atzinību par viņa svētīgo darbu Baznīcas labā.

1988. gadā prelāts Začests nosvinēja savu 50 priesterības gadu jubileju Līvānu baznīcā. Noturēja arī pateicības dievkalpojumu Ludzā, nodegušās baznīcas altāra vietā.

No 1938. gadā 12 iesvētītajiem priesteriem viņš vienīgais ir dzīvo vidū.

pr. J. SVILĀNS

P.S. Sekos stāstījums par Līvāniem un pr. J. Začesta darbību šajā draudzē.